Vlaamse Regering

DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling

Samenvatting

Het decreet Duurzame Ontwikkeling bepaalt het kader voor het gecoördineerd Vlaams beleid duurzame ontwikkeling en verzekert de continuïteit ervan. Een van de bepalingen in het decreet is de opmaak van een Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO). Met deze vierde VSDO zet de Vlaamse Regering verder in op een duurzame samenleving met Visie 2050 als langetermijnkompas en Vizier 2030 als focus. Vizier 2030 is de Vlaamse vertaling van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties en bevat 53 doelstellingen en 111 indicatoren. Voor de uitvoering van de VSDO4 wordt ingezet op zeven transitieprioriteiten. De transitieprioriteiten hebben een duidelijke link met het relanceplan.

Op 25 juni 2021 keurde de Vlaamse Regering het ontwerp VSDO4 principieel goed. Conform het decreet Duurzame Ontwikkeling werd de ontwerp VSDO4 voor advies voorgelegd aan de. strategische adviesraden, de Verenigde Verenigingen, de VVSG en de VVP. In de loop van augustus en september 2021 ontving de Vlaamse Regering de adviezen van deze instanties.

De nota 'Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling 4' in bijlage houdt rekening met deze adviezen en houdt enkele wijzigingen in ten aanzien van het ontwerp VSDO4, meer specifiek:

- **De contextanalyse is geactualiseerd.**
- Er werd beter gemotiveerd waarom de transitieprioriteit **'slim wonen en leven' is stopgezet.**
- Onder 'Operationele kortetermijndoelstellingen en prioritaire beleidsopties voor de regeerperiode' werd een nieuwe transitieprioriteit **'Omgeving voor de toekomst' toegevoegd.**
- Een aantal aanbevelingen van het **OESO project "A territorial approach to the SDG's: a role for cities and regions to leave no-one behind" werden meegenomen in de strategie**
- **De transitieprioriteit Mobiliteit** werd geactualiseerd ingevolge de goedkeuring van de **'Mobiliteitsvisie 2040' door de Vlaamse Regering** op 9 juli 2021.
- **Er is expliciete aandacht voor het samenwerken met stakeholder,** zowel in het kader Vizier 2030, de zeven transitieprioriteiten en het in de praktijk brengen van de SDG-agenda.
- In de strategienota werd opgenomen dat de VSDO4 zal worden toegevoegd **aan de lijst horizontale plannen van de BBT**, zo kan dit worden meegenomen in de BBT2023.
- Naast de transitieaanpak is er ook aandacht voor andere vernieuwende methoden zoals het **missiegedreven innovatiebeleid.**
- In het operationele luik werd er een nieuw **hoofdstuk toegevoegd rond "Multilevel governance"** (5.2.3).

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Deze nota is een uitwerking van volgende doelstellingen van de Beleidsnota 2019-2024, Algemeen Regeringsbeleid, Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management:

SD3 Een coherent en toekomstbestendig beleid voor complexe uitdagingen met een hoge maatschappelijke impact
OD 3.1 Een langetermijnstrategie als kompas

Deze nota geeft tevens invulling aan het decreet Duurzame Ontwikkeling. Het decreet Duurzame Ontwikkeling van 18 juli 2008 bepaalt het kader voor het gecoördineerd Vlaams beleid duurzame ontwikkeling en verzekert de continuïteit ervan. Een van de bepalingen in het decreet is de opmaak van een Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO) door de Vlaamse Regering in overleg met verschillende bestuursniveaus en maatschappelijke actoren.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

VR 2015 1809 DOC.0956/1 en DOC.0956/2TER: Nota aan de Vlaamse Regering betreft de definitieve goedkeuring van "Visie 2050: een langetermijnstrategie voor Vlaanderen"

VR 2019 0504 DOC.0431/1: Nota aan de Vlaamse Regering betreft Definitieve goedkeuring 'VIZIER2030 – Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen'

VR 2019 0504 DOC.0431/2: Vizier 2030 een 2030 doelstellingkader voor Vlaanderen

VR 2019 0504 DOC.0431/3: Indicatorenset 'VIZIER2030 – Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen'

VR 2020 0210 DOC.1078/1: Vervolledigen van Vizier 2030 het 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen

VR 2020 0210 DOC.1078/2: Indicatorenset VIZIER 2030 – Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen

VR 2021 2506 DOC.0715/1: Nota aan de Vlaamse Regering betreft ontwerp vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling

VR 2021 2506 DOC.0715/2: Vlaamse Strategie duurzame ontwikkeling 4 – Ontwerp

VR 2021 2506 DOC.0715/3: Bijlage Fiches van de Transitieprioriteiten

Adviezen:

- SARO: Advies van 27 juli 2021 over de vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling
- SERV: Advies Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO-4) (30 augustus 2021)
- SARC: Advies over de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (10 september 2021)
- De Verenigde Verenigingen: Advies betreffende de 4e Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (14 september 2021
- SALV: Advies De vierde Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling (VSDO 4) (14 september 2021)
- VARIO Advies nr. 21: ONTWERP VIERDE VLAAMSE STRATEGIE DUURZAME ONTWIKKELING (september 2021)

- VVSG: Advies van de VVSG op de Vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling
- Minaraad: Advies over het ontwerp van vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (16 september 2021)
- Vlaamse Raad WVG: Advies over de vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (16 september 2021)
- Mora: Advies Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling 4 (17 september 2021)
- VVP: Samen voor Duurzame ontwikkeling VVP-advies inzake het ontwerp 'Vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling' (20 september 2021)
- VLOR: Een nieuwe strategie voor duurzame ontwikkeling. Advies over de vierde editie van de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (23 september 2021)

2. INHOUD

CONTEXT

De Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling IV bestaat uit een contextanalyse die de internationale kaders schetst. Dit onderdeel werd geactualiseerd. Centraal staan Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties en het Europees beleid. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) vormen de ruggengraat van een universele VN-agenda die op alle landen van toepassing is. Deze holistische agenda is gericht op het wereldwijd actief promoten van de vijf pijlers van duurzame ontwikkeling (5P's): mensen (people), planeet (planet), voorspoed (prosperity), partnerschappen (partnerships) en vrede (peace). Ook de Europese Commissie zet verder in op de verwezenlijking van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties en de "mainstreaming" ervan in het Europese beleid. De contextanalyse heeft ook aandacht voor de impact van de COVID-19-crisis. Om de economische en sociale gevolgen van de coronacrisis te verzachten, heeft de Europese Unie een herstelfonds opgericht, 'Next Generation EU' met de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (FHV).

Naast het internationale luik, wordt ook de Vlaamse context geschetst. Ook Vlaanderen werkt hard aan het maatschappelijk en economisch herstel n.a.v. de COVID-19 crisis. De Vlaamse Regering liet zich hiervoor adviseren door een maatschappelijk en een economisch relancecomité die door de Vlaamse Regering op 16 mei 2020 werden opgericht, met experten vanuit diverse disciplines. Op 28 september 2020 werd het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht gelanceerd. De transitie naar meer duurzaamheid van onze economie en onze samenleving is één van de hefbomen in dit relanceplan. Bij de opmaak van het relanceplan liet de Vlaamse Regering zich inspireren door de aanbevelingen van beide comités en door het advies van de SERV. Het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' is richtinggevend op korte termijn om te zorgen voor een duurzaam herstel na de coronacrisis. Vlaanderen heeft met investeringen en hervormingen vanuit dit relanceplan bijgedragen aan het nationaal plan voor herstel en veerkracht (PHV), dat op 23 juni 2021 door de Europese Commissie werd goedgekeurd en op 13 juli 2021 door de raad ECOFIN. Een aantal projecten uit Vlaamse Veerkracht ten belope van 2,25 miljard euro worden gefinancierd met Europese middelen.

REFLECTIE GOVERNANCE VSDO 3 EN RESULTATEN PER TRANSITIEPRIORITEIT

Het decreet Duurzame Ontwikkeling vraagt een evaluatie van de vorige VSDO op te nemen als onderdeel van een nieuwe strategie. In samenwerking met het consultancybureau Idea-consult werd in januari 2021 een evaluatieve nota opgesteld met zowel de positieve aspecten als de werkpunten van de werking van de transitieprioriteiten van de Visie 2050. Hiervoor werden een aantal workshops georganiseerd en bevragingen van de transitiemanagers. Ook de inzichten van een vroegere reflectienota van de transitiemanagers inclusief een reflectie door een internationaal academisch expert werden meegenomen. De voornaamste inzichten uit deze evaluatieve nota werden opgenomen

in de strategie en vormen de basis voor een aantal nieuwe accenten in de toekomst en remediërende acties.

De vorige VSDO bevatte zeven transitieprioriteiten. Deze legislatuur gaan we verder met zes van de zeven transitieprioriteiten en wordt één nieuwe transitieprioriteit opgestart.

De transitieprioriteit 'Slim Wonen en Leven' wordt niet verdergezet als transitieprioriteit. Het engagement zal binnen het beleidsveld wonen op een andere manier gecontinueerd worden, onder meer via inbedding van het Woonbeleidsplan in Vizier 2030, het blijvend bewaken van de langetermijnfocus en samenwerking met andere transitieprioriteiten wanneer er raakvlakken zijn met wonen en woonbeleid. Het is de ambitie om de verwevenheid verder te zetten en te versterken.

Een nieuwe transitieprioriteit 'Omgeving voor de toekomst' wordt opgericht o.a. met inbedding van een aantal (ruimtelijke) aspecten uit de transitieprioriteit Slim Wonen en Leven.

LANGETERMIJNVISIE EN -DOELSTELLINGEN

In 2016 maakte de Vlaamse Regering een langetermijnstrategie op voor Vlaanderen, Visie 2050. Visie 2050 blijft ook nu ons langetermijnkompas waarmee we streven naar het creëren van welvaart en welzijn op een slimme, innovatieve en duurzame manier in een sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen, waarin iedereen meetelt. Visie 2050 onderschrijft de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (de SDG's). De Verenigde Naties vragen immers aan de lidstaten om de SDG's te vertalen naar eigen doelstellingen en die te implementeren in hun beleid. Vlaanderen geeft hieraan uitvoering met Vizier 2030, de Vlaamse vertaling van de SDG's. Vizier 2030 geeft met 53 doelstellingen richting aan het Vlaamse beleid en vormt een belangrijks focus van deze vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling. Het vizier 2030-doelstellingenkader en de bijhorende indicatorenset hebben een evolutief en dynamisch karakter. De realisatie van Vizier 2030 vraagt inspanningen van alle ministers van de Vlaamse Regering, samen met tal van maatschappelijke partners. Met de 111 indicatoren monitoren we de vooruitgang in de richting van onze Vizier 2030-doelstellingen waarbij we aandacht hebben voor benchmarking met andere Europese landen. De realisatie van de Vizier 2030-doelstellingen is een tussenstap naar het Vlaanderen dat we wensen in 2050.

OPERATIONALISERING – KORTE TERMIJN

Het operationele luik van de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling wordt ingevuld door

- de opvolging van de doelstellingen uit Vizier 2030 via indicatoren,
- de zeven transitieprioriteiten en
- de uitvoering van het "Multilevel governance-beleid" dat toegevoegd werd naar aanleiding van de adviezen.

De Vlaamse Regering zet verder in op een aanpak gebaseerd op transitiemanagement. De transitieprioriteiten die werden verdergezet zijn: Circulaire Economie, Leven, leren en werken in 2050, Industrie 4.0, Samen Leven in 2050, 'mobiliteit' en Energie. Eigen aan transitieprocessen is dat zij mee evolueren met de kennis en opgedane ervaringen. Vandaar dat de oorspronkelijke focus van de transitieprioriteiten geleidelijk aan een vernieuwde invulling heeft gekregen. Zo is de naam gewijzigd van de transitieprioriteit Energie naar de transitieprioriteit 'Energie en Klimaat'. Daarnaast zal er een nieuwe transitieprioriteit worden opgestart: 'Omgeving voor de toekomst". Dit sluit aan bij de ambitie uit het Vlaams Regeerakkoord, nl. dat er maximaal werk zal worden gemaakt van een ruimtelijke omslag en het aanpakken van de klimaatadaptatie- en de biodiversiteitsuitdagingen in Vlaanderen. Dit maakt dat er nu zeven transitieprioriteiten zijn waar de Vlaamse Regering deze legislatuur (verder) op inzet.

Er worden een aantal nieuwe accenten gelegd in de governance en aanpak van de transitieprioriteiten. De transitieprioriteiten schakelen met een transitiemanagement-aanpak een versnelling hoger met onder andere een versterkte samenwerking tussen de transitieprioriteiten, de beleidsdomeinen en de betrokken ministers waar opportuun. Innovatieve methodes zoals bijvoorbeeld changemanagement en missiegedreven innovatiebeleid kunnen de transitieaanpak versterken. Ook voor de financiering wordt er meer samengewerkt waar mogelijk en meer ingespeeld op (Europese) financieringsopportuniteiten.

De transitieprioriteiten steunen op het engagement van de voltallige regering die de omkadering verzekert. Elke transitie heeft zijn trekkende minister(s) die de nodige middelen en menskracht vrijmaakt. De uitwisseling van ervaringen en de opbouw van kennis (methodieken, communicatie, transitieaanpak) tussen de transitieprioriteiten gebeurt in het transitieplatform. De minister-president zorgt via zijn diensten voor de coördinatie van het transitieplatform en het bewaken van de coherentie met de langetermijnvisie 2050, het systeemdenken, de vijf P's (zie hoger) en de internationale dimensie.

Bij de operationalisering van deze strategie zal samengewerkt worden met de betrokken stakeholders. De rapportering over de vooruitgang van de VSDO4 zal gebeuren door de bevoegde minister(s) via de BBT (Beleids- en begrotingstraject). Daarvoor zal de VSDO4 opgenomen worden in de lijst horizontale plannen van BBT 2023.

De zeven transitieprioriteiten met de trekkende minister(s) zijn:

Transitieprioriteit	Verantwoordelijke minister(s)
Circulaire economie	Minister Crevits (Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)
	Minister Demir (Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme)
Leven, leren en werken in 2050	Minister Crevits (Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)
	Minister Weyts (Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand)
Samen Leven in 2050	Minister-President Jambon (Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management)
	Minister Beke (Vlaamse minister Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en armoedebestrijding)
Industrie 4.0.	Minister Crevits (Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)
	Minister-President Jambon (Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management)
Mobiliteit	Minister Peeters (Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken)

Energie en Klimaat	Minister Demir (Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme)
Omgeving voor de toekomst	Minister Demir (Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme)

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De uitvoering van de transities en acties vallen onder de beleidsverantwoordelijkheid van verschillende beleidsdomeinen. Het budget dat nodig is voor de financiering van deze acties wordt, binnen de toegekende kredieten, geïmputeerd op de werkingsmiddelen van de betrokken beleidsdomeinen. Indien voor bepaalde acties toch extra middelen of personeel noodzakelijk blijken, zal de Vlaamse Regering met een voorstel van beslissing gevat worden.

De Inspectie van Financiën verleende op 31 mei 2021 een gunstig advies aan het ontwerp VSDO4 met behoud van een aantal opmerkingen. Zo stelt de Inspectie van Financiën vast dat de transitieprioriteiten slechts een gedeelte van de thema's bestrijken van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's). De invulling van de transitieprioriteiten kan, volgens de inspecteur, niet los gezien worden van de overige beleidsuitvoering in de verschillende beleidsdomeinen die veel meer bepalend zal zijn voor de effectiviteit van het gevoerde duurzaamheidsbeleid. Dit laatste krijgt door het plan Vlaamse Veerkracht trouwens nog een belangrijke bijkomende impuls. De Inspectie van Financiën stelt dat de voorgenomen activiteiten in dit opzicht eerder een aanvullende/versterkende rol vervullen.

De VSDO4 beoogt geen allesomvattende strategie voor duurzame ontwikkeling te zijn. De door de inspecteur gestelde opmerking is in die zin wel terecht. In de VSDO 4 voegen we net zoals in de VSDO3 (de visienota 2050) geen concrete acties m.b.t. duurzame ontwikkeling toe, deze worden door de beleidsdomeinen zelf opgenomen. De focus ligt op enkele grotere transitieprioriteiten. Visie 2050 blijft wel het langetermijnkompas en zorgt zo voor coherentie in beleid en via Vizier 2030 volgen we overheidsbreed via een aantal indicatoren de Vlaamse vertaling van de SDG's op.

De wijzigingen die werden aangebracht aan de ontwerpversie zijn niet van die aard, dat een nieuw advies IF noodzakelijk is.

B. ESR-TOETS

Geen ESR – impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, investeringen en schuld, en ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Vlaams Parlement

Na goedkeuring zal de Vlaamse Regering deze strategie conform het decreet duurzame ontwikkeling meedelen aan het Vlaams Parlement.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. de bijgevoegde nota 'Vlaamse Strategie Duurzame ontwikkeling 4' definitief goed te keuren

2. de Minister-President van de Vlaamse Regering te gelasten de strategie mee te delen aan het Vlaams Parlement.

3. De ministers van de Vlaamse Regering te gelasten met de uitvoering van de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling.

De Minister-President van de Vlaamse Regering en Vlaams Minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management,

Jan Jambon

Bijlagen:

Bijlage 1: Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling 4
Bijlage 2: Fiches van de transitieprioriteiten
Bijlage 3: Adviezen